

Stephan Nover en Willem Algra
„Zuwanderer integreren 2006/Migranten integreren 2006“,
een project van de Stadt Münster en het ROC van Twente

Migratie en integratie zijn een gemeentelijke, regionale en nationale realiteit. Het brengt de veeleisende opdracht met zich mee om ervoor te zorgen dat integratie op succesvolle wijze tot stand gebracht wordt. Niet in de laatste plaats is integratie van migranten ook een erkend Europees thema.

In deze context vond in de jaren 2006 en 2007 een grensoverschrijdend project plaats, met ondersteuning van de EUREGIO. Co-financiers waren de Europese Unie – met middelen uit het EFRE programma, de Provincie Overijssel en de deelstaat Nordrhein Westfalen.

Voorafgaand, in de jaren 2004 en 2005 had het INTERREG-project „Zuwanderer integreren!/Migranten integreren!“ van de Gemeente Enschede en de Stad Münster plaatsgevonden. Dit project was zeer succesvol en gaf goede resultaten te zien. In projectvorm werden uitgangspunten voor integratie, zowel in nationale als ook in internationale context, opnieuw geformuleerd en aangevuld en daarna in een dienovereenkomstige nieuwe omvangrijke context gezet. In het project werd praktisch en gestructureerd te werk gegaan. Er vond begeleidend wetenschappelijk onderzoek plaats waarvoor grote belangstelling bestond bij verantwoordelijken en beslissers op het gebied van integratie in Nederland en Duitsland. Het resultaat omvatte nieuwe inzichten in de achterliggende principes van integratie in de volle breedte van de thematiek. In Münster stond de “driehoek” loodsenwerk-huisvesting-netwerken centraal, in Twente ging het om de taalcursussen en de samenwerking tussen gemeenten en onderwijsinstellingen in het licht van de nieuwe nationale regelgeving op het gebied van inburgering.

De taak van het project „Zuwanderer integreren 2006/Migranten integreren 2006“ was om de ontwikkelde prototypes in de praktijk te brengen.

Op grond van de wijzigingen van de Nederlandse wet- en regelgeving ten aanzien van inburgering, die een grote invloed hadden op het gemeentelijke beleid op dit gebied, kon de Gemeente Enschede het vervolg van het project niet zelf realiseren. Het ROC van Twente, de grootste onderwijsinstelling in de regio Twente, nam de plaats van de gemeente in en zette het werk voort. In de jaren daarvoor was het ROC ook al betrokken geweest bij het project. Toen niet in de rol van projectpartner, maar als uitvoerende partij in opdracht van de gemeente.

Een blik terug van de Stadt Münster

Een korte terugblik op de jaren 2004 en 2005:

Er werd twee jaar lang met nieuwe methodische integratieprincipes (zie onder) en onder de regie van een integratieloods met 120 nieuwkomende spätaussiedler¹ gewerkt. Parallel daaraan werd een controlegroep bestaande uit 90 nieuwkomende spätaussiedler op basis van reeds bekende en algemeen toegepaste uitgangspunten begeleid.

De principes:

Loodsenwerk: Nadat het vertrouwen opgebouwd en het potentieel uitvoerig vastgesteld is, wordt individueel voor iedere persoon een bindend integratiecontract met een minimale looptijd van een jaar opgesteld. In dit contract staan alle beschikbare ondersteunende maatregelen. Daarnaast wordt aangegeven welke individuele mogelijkheden, wensen en behoeften in het eerste jaar gerealiseerd moeten worden. Hierbij werd met name aandacht geschonken aan thema's uit de muzische, culturele, religieuze, sportieve en recreatieve sfeer. Deze thema's vinden hun weerklank in bepaalde wijken, met name in niet gesegregeerde wijken.

Het tweede element, het thema „**Wonen voor nieuwkomers**“, heeft hier een directe link mee. In niet-gesegregeerde wijken kunnen oplossingen worden gevonden voor de vastgelegde doelen die in het integratieplan/integratiecontract genoemd worden. De eerste woning na vertrek uit de opvang, vinden de Spätaussiedlers in de niet-gesegregeerde wijken. In de buurt dus van de thema's die daar aan de orde zijn.

De derde stap, de **netwerkvorming**, stelt het aanbod vanuit het loodsenswerk en ten aanzien van wonen ter beschikking. Het gaat om activiteiten van kerken, sportverenigingen, dansverenigingen, muziekgroepen, de meest uiteenlopende vrijetijdsclubs, en om het niet-formele aanbod van straatteams en wijkwerk in de directe woonomgeving of in het eigen huis. De eerste fase werd door de loodsenhulp in de wijk begeleid. Zij ondersteunde het “aankoppelen” concreet. Iedere nieuwkomer werd tenminste een keer begeleid naar een instelling of een bureau, zodat het eerste contact gelegd werd.

Dit wordt de „**driehoek loods-wonen-netwerk**“ genoemd.

Het werk werd structureel de gehele periode begeleid door de verschillende actors op integratiegebied, in samenwerking met de mensen die in Münster verantwoordelijk zijn voor het thema huisvesting. Hierbij betrokken waren politiek en bestuur, de vertegenwoordiging van de migranten en de ‘aussiedler’ uit Rusland, de welzijnsorganisaties, kerken, vrijwilligers van verschillende gebieden, politie enz.

De wetenschappelijke begeleiding van het Institut für Geographie beschreef het verloop en de gebeurtenissen van een intensief stedelijk samenwerkingsproces met de focus op huisvesting. Voorts onderzocht men het thema ‘integratiepotentieel in urbane en sub-urbane wijken’. Politicologen van de Universiteit Münster en sociologen van de Universiteit Twente onderzochten het verloop en de behaalde resultaten van de in het project begeleide nieuwkomers. Voorts werden de scores

¹ Spätaussiedler zijn migranten met een oorspronkelijk Duitse achtergrond.

vergeleken met die van de controlegroep. Al binnen twee jaar was te zien dat het succes van de projectgroep op verschillende terreinen meetbaar was en boven de scores van de controlegroep lag.

De wijze van werken 2006

De in de jaren 2004 en 2005 begeleide migranten waren – zo bleek – op hun weg naar integratie al een stuk verder gevorderd dan de controlegroep. In de praktijk hadden alle deelnemers aan het begin van het jaar nog eens een basispakket met advies en informatie gekregen.

Het bleek dat advies in de vorm van intensieve begeleiding bij individuele problemen met intensieve besprekingen of gesprekssessies helemaal niet meer gevraagd werd. Er ontstonden regelmatige contacten, die echter vrijwel steeds beperkt bleven tot vragen naar informatie. Alle deelnemers waren al zo ver en zo zelfstandig, dat het doorgeven van informatie voldoende was om verder te komen. Tegelijkertijd kregen de nieuwkomers in de projectgroep op dit vlak intensief advies aangeboden door de welzijnsorganisaties van Münster. De nieuwkomers maakten hiervan echter geen gebruik omdat zij er geen behoefte aan hadden. Ook bij een onderzoek naar de stand van de integratie door de integratieloods in de zomer van 2006 werd dit beeld nog eens bevestigd.

De welzijnsorganisaties in Münster namen vanaf 2006 de primaire verantwoordelijkheid voor de nieuwkomende spätaussiedler over. In een overleg eind maart 2006 beloofden de leidinggevenden van de welzijnsorganisaties, de ontwikkelde integratieprincipes met onmiddellijke ingang toe te passen in de dagelijkse praktijk.

De integratieloods uit de jaren 2004 en 2005 bood tegen deze achtergrond alle betrokken collega's advies, ondersteuning en coaching aan.

Daarnaast nodigde zij de controlegroep van 2004 en alle nieuwkomende spätaussiedler uit 2005 uit, besprak de actuele situatie en adviseerde verdergaande begeleiding door de desbetreffende welzijnsorganisaties in Münster. Ook de al in 2006 gekomen spätaussiedler werden volgens de nieuwe uitgangspunten begeleid. Al in de opvang gedurende het eerste half jaar werd en wordt aandacht geschonken aan het onderzoek naar wensen, behoeften en mogelijkheden, het integratiecontract, de thema's wonen en contacten in de wijk. Nadat de nieuwkomers verhuisd waren naar hun eerste eigen woning in een wijk, nam de aldaar verantwoordelijke welzijnsorganisatie de verdere begeleiding van het gezin over. De nieuwe uitgangspunten werden dus voor de nieuwkomende spätaussiedler toegepast, met sterke ondersteuning van de integratieloods van 2004/2005.

Aan het eind van 2006 verklaarden de leidinggevenden van de welzijnsorganisaties dat de uitgangpunten nu ook toegepast dienden te worden bij de integratie van alle andere naar Münster komende nieuwkomers met een mogelijke verblijfsstatus. De principes werden dus niet alleen toegepast op nieuwkomende 'spätaussiedler', maar bij alle nieuwkomers.

Netwerkvorming is een belangrijk hulpmiddel voor integratie binnen het ontworpen concept. Wanneer het netwerk niet functioneert, is niet bekend wie welke activiteiten ontplooit. Er kan dan dus ook geen gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die bij de nieuwkomer vastgesteld werden.

Tegen deze achtergrond werd in augustus 2006 het “stedelijke netwerk – integratie van personen met een migratie-achtergrond” opgericht. 46 vertegenwoordigers van verschillende organisaties houden zich sindsdien gecoördineerd met het thema integratie bezig. Hierbij zijn speciale dienstverleners op het gebied van integratie en onderwijs actief, maar ook vrijwilligers, vertegenwoordigers van de nieuwkomers, zoals b.v. de “Ausländerbeirat”. De leiding is in handen van de Stad Münster en de welzijnsorganisaties, er wordt zowel in algemeen overleg als ook in verschillende werkgroepen gewerkt. Een wezenlijk fundament voor succesvol handelen is hiermee gelegd.

Wetenschappelijke begeleiding

Het Institut für Geographie vulde het onderzoek van het voorproject aan met een evaluatie van het thema integratiemogelijkheden in de gesegregeerde wijk Coerde en vatte de resultaten in een uitvoerig rapport samen. Over een tot dusver breed veld binnen het thema integratie is nu meer duidelijkheid. Het belang van het thema huisvesting/wonen werd hierbij voorop geplaatst. Het werd duidelijk dat het van groot belang is waar nieuwkomers in de stad met hun integratie beginnen.

Politicologen van de Universiteit Münster en sociologen van de Universiteit Twente zetten het onderzoek uit 2004 en 2005 voort en stelden, aan het eind van 2006 / begin 2007, in een kwalitatief en een kwantitatief onderzoek vast, dat de mensen van de projectgroep in Münster in vergelijking met de controlegroep, op verschillende terreinen, duidelijk beter geïntegreerd zijn. Zij zijn bijvoorbeeld 2 maal zo succesvol bij het vinden van een baan. Correlaties tussen loodsenwerk-huisvesting-netwerk worden geverifieerd.

Commissiewerk

vond voortdurend plaats. In de politiek, het bestuur en het geheel van de organisaties werd over de geleverde prestaties geïnformeerd en gediscussieerd. Dit is een voorwaarde voor een succesvolle implementatie.

Op een congres eind november 2006, waarop conclusies uit het project getrokken werden, werd de ‘Ibbenbürener verklaring’ uitgewerkt en geratificeerd. Het belang van het thema integratie en de noodzaak van implementatie van de „driehoek loodsen-wonen-netwerk“ werd nog eens benadrukt. De verklaring werd door alle deelnemers ondertekend: politici, bestuurders, de welzijnsorganisaties, de vertegenwoordiging van de aussiedler, de ‘Landmannschaft der Deutschen aus Russland’, de Bezirksregierung, de deelstaatsministeries, de KGST, de EUREGIO en het ‘Bundesamt für Migration und Flüchtlinge’.

Ook in 2007 wordt het gesprek in de stad over deze thema’s op verschillende niveaus voortgezet. Nieuwe uitgangspunten voor integratie kunnen niet eenvoudigweg worden benoemd. Zij moeten beginnen te leven, zij moeten overtuigen, hiervoor is permanent overleg noodzakelijk.

Belangstelling in heel Duitsland en ook grensoverschrijdend

In 2007 geniet het project en zijn resultaten grote belangstelling. Voorbeelden hiervan zijn de KGST, de Bertelsmannstiftung, de integratiegelandigde van de bondsregering, het Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, maar ook organisaties aan gene zijde van de grens.

Na de verkiezingen en het nieuwe kabinet in Nederland is het thema integratie in een eigen ministerie met het thema “wonen, wijken en integratie” neergelegd. Dit strookt met het thema van het project De conferentie van de G 34, de 34 grote Nederlandse steden – te vergelijken met de Duitse “Städtetag” - verzocht om een presentatie in april 2007 in Utrecht. De inleiding over het project was het eerste agendapunt op de G 34 bijeenkomst.

Een maand later kwam een delegatie van de Gemeente Enschede naar Münster om zich ter plekke te laten informeren over het thema “wonen voor migranten”. Dit om elementen van het werk van Münster ook in Nederlandse gemeenten te kunnen realiseren.

Het migratieadvies (Migrationserstberatung)

is een geheel door de Duitse federale overheid gefinancierd advies bij inburgering van nieuwkomers in iedere Duitse gemeente – dus ook in Münster. In het tweede kwartaal van 2007 vonden hierover intensieve besprekingen plaats. Hoewel de in Münster bereikte resultaten door het verantwoordelijke federale ministerie voor migratie en vluchtelingen (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF)) als geheel positief werd beoordeeld en als zodanig erkend, noemde het ministerie het thema “wonen voor migranten” toch niet een standaardtaak voor het eerste advies dat aan migranten verstrekt diende te worden. Er werd gevreesd voor meer werk, extra taken en dus hogere kosten. Hoewel het concept van het eerste migratieadvies erop gericht is gebruik te maken van de bestaande structuren en mogelijkheden ter plaatse, kon het Bundesamt nog niet besluiten dat er wat dat betreft een uitzonderingsregeling voor Münster moet komen, die dan niet voor andere steden geldt. Gevreesd werd voor ongelijke behandeling.

Het meningsverschil is nog niet beslecht. De toepassing van de ontwikkelde uitgangspunten en principes in andere plaatsen is daarmee onzeker of misschien in gevaar.

De “Ausländerbeirat” (vertegenwoordiging migranten) van de Stadt Münster

staat achter de ontwikkelde methodiek en behaalde resultaten van het project en zal tegen deze achtergrond waarschijnlijk al direct na het zomerreces van 2007, gedurende een weekend een besloten overleg organiseren, om zich intensief met het thema van het project bezig te kunnen houden en daaruit kansen voor de toekomst te kunnen herleiden.

Een blik terug van het ROC van Twente

Het meest wezenlijke aspect van het project, is de totstandkoming van een buitengewoon vruchtbaar, grensoverschrijdend netwerk van gemeenten, scholen, instanties en instellingen. Dit netwerk vormt het maatschappelijke kader voor de ontwikkeling van de Euregio als betekenisvolle sociaal-economische en sociaal-culturele entiteit. De resultaten van het project Migranten Integreren reiken daarom ook verder dan de resultaten van de afzonderlijke onderdelen, doelstellingen en thema's.

Ook hier geldt: het geheel is meer dan de som der delen.

Na zorgvuldige afweging heeft het ROC van Twente in 2005, positief gereageerd op het verzoek van de Gemeente Enschede om haar rol in dit project over te nemen. In het besluitvormingsproces heeft de Provincie Overijssel een doorslaggevende rol gespeeld, door de inzet van de projectorganisatie mede te faciliteren.

Een ander belangrijk argument tot deelname werd gevormd door de aanstaande veranderingen in het inburgeringsbeleid. De mogelijkheid om in het kader van de Interreg-regeling, onder auspiciën van de Euregio in samenwerking met de stad Münster en onder wetenschappelijke begeleiding van de Wilhelmsuniversität in Münster en de Universiteit Twente in Enschede, aan zeer belangrijke thema's te kunnen werken, die op afzienbare termijn de dagelijkse werkelijkheid van het werk van de school voor Volwasseneneducatie en Contractactiviteiten van het ROC van Twente zou bepalen, was een unieke.

De bijdrage die het onderzoek heeft geleverd aan het beoordelen van de geformuleerde indicatoren voor inburgering en integratie, heeft onmiskenbare invloed gehad op het theoretisch en methodisch kader voor de nieuwe inburgeringscursussen. De samenleving dient, meer dan voorheen, als bewust gehanteerde context voor het verwerven van de vereiste competenties. Daarbij ligt het accent op thema's huisvesting, werken, de buurt waarin men woont, de contacten met burens, instanties en voorzieningen, zoals scholen en instellingen voor gezondheidszorg. De ervaringen in Münster hebben daarbij als belangrijke kennis- en inspiratiebron gediend.

Het verschijnen van de wetenschappelijke studies is een tweede, buitengewoon belangrijk moment in het project. Mede in verband hiermee, is het besluit genomen om een integrale vertaling in het Nederlands van het wetenschappelijk onderzoek te laten maken. Gebleken is dat er bij de grote steden in Nederland belangstelling bestaat voor de resultaten van het project. Op de achtergrond speelt mee, dat de nieuwe benoemde minister in haar portefeuille naast Integratie ook verantwoordelijk is voor de aandachtsgebieden wonen en wijken. De verspreiding van het boek lijkt relevant te zijn voor gemeenten in de Euregio en ver daarbuiten, alle Scholen en sectoren waar inburgeringscursussen worden uitgevoerd van de Nederlandse ROC's en Universiteiten en Hogescholen

Een ander belangrijk aspect is de integraliteit van de invloed van het project op de dagelijkse gang van zaken in de school. Het "Münster-project" is een begrip geworden bij managementteam, coördinatoren en docenten. Dat is niet alleen een gevolg van de interne en externe publiciteit, maar vooral van de inhoudelijke impact die het onderwerp heeft en de wijze waarop het benaderd is.

Ten aanzien van de projectthema's kan het volgende opgemerkt worden:

Thema marktwerving

De uitdagingen in het project waren:

- De inrichting van de organisatie als marktgericht instrument voor opdrachtgevers en partners bij het realiseren van integratie van migranten
- De vaststelling en verwerving van de hiertoe vereiste competenties bij de betrokken functionarissen.

In opdracht van de directeur van de School voor Educatie & Contractactiviteiten, is in overleg met het College van Bestuur van het ROC van Twente, een Marktbewerkingplan opgesteld. Het doel van dit plan was de School voor te bereiden op de nieuwe regelgeving t.a.v. Inburgering. Uitgangspunt voor dit plan is de vraag welke maatregelen genomen moeten worden om de organisatie een goede uitgangpositie te bieden op de scholingsmarkt voor Inburgering. Onder meer de volgende aspecten zijn daarbij aan de orde geweest:

- De gevolgen van het marktbewerkingplan voor de School voor Educatie & Contractactiviteiten waren dat door een reorganisatie ongeveer 40% van de toenmalige medewerkers in vaste dienst, de school voor de zomer van 2007 dienden te verlaten. Een deel zou vervangen worden door medewerkers die op uitzendbasis ingezet worden. In overleg met College van Bestuur en de Vakorganisaties is besloten, dat de reorganisatie per 1 september 2007 beëindigd kan worden omdat de doelstellingen gerealiseerd zijn. Dit houdt in, dat verder gewerkt kan worden aan de professionalisering van de School voor Educatie & Contractactiviteiten, zonder de onrust die een proces van reorganisatie voor medewerkers met zich meebrengt.
- Op het gebied van de bedrijfsvoering is veel aandacht besteed aan de kostprijsproblematiek, het verbeteren van het managementinformatiesysteem en regionale afspraken met gemeenten en andere opdrachtgevers over de planning- en afrekensystematiek. De nieuwe systematiek is met medewerking van alle gemeenten ingevoerd.
- In het kader van het project Migrant Integreren, is veel gedaan aan productontwikkeling. De programma's en trajecten zijn zowel bedoeld voor nieuwkomers- als oudkomers en zijn gebaseerd op de eisen die de nieuwe Wet Inburgering stelt.
- In februari heeft de audit plaatsgevonden van 'Det Norske Veritas', een certificeringorganisatie die ook certificaten kan verstrekken voor het keurmerk inburgeren. Dit keurmerk, dat van belang is bij het uitbrengen van offertes aan gemeenten en voor inburgeraars die zichzelf voor een cursus melden, is verkregen. Op de website <http://inburgeren.blikopwerk.nl/> wordt het ROC genoemd als een van de instellingen die over het Keurmerk Inburgeren beschikken.
- Het ROC heeft zich voorbereid op, en vervolgens aangemeld om als scholingsinstelling zelfstandig het praktijkdeel van het Inburgeringsexamen te mogen uitvoeren.

Gesteld kan worden dat de instelling gereed is om de Inburgeraars onder de nieuwe regeling passende trajecten te bieden en Gemeenten een passende

offerte te kunnen bieden. Dat is zonder meer het gevolg van professionalisering van de wijze waarop aanbestedingen worden binnengehaald. In twee gemeenten, Almelo en Hof van Twente, zijn al trajecten gestart voor migranten van wie verwacht wordt dat zij binnen een jaar het nieuwe Inburgeringsexamen zullen halen. In totaal gaat het om 60 personen. In Oldenzaal en Enschede zijn pilots gestart. In september starten groepen migranten in Hengelo, waar de offerte aan het ROC gegund is. Dat is ook het geval in Nijverdal, Rijssen, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De offertes op aanbestedingen van Enschede, Almelo en Haaksbergen worden binnen korte tijd verzonden.

Realisering van de SPIL-criteria

Het SPIL-project was een cruciaal aspect in de inkooprelatie met de gemeenten, vooral in Enschede en Hengelo. Het doel van dit project betrof het formuleren van prestatie-indicatoren en het vastleggen van de omvang en kwaliteit van de te leveren rapportages in termen van resultaat en rendement. Een belangrijk element hierin betrof a. het vaststellen van de leersuccessen, die gewaardeerd worden door middel van certificaten die een behaald niveau aanduiden en b. het terugdringen van schoolverzuim en uitval.

In het kader van het project 2006 richtten de projectactiviteiten zich op de ontwikkeling en invoering van competentiegerichte trajecten. Onder invloed van een nieuwe methode die geënt is op de eisen van het Inburgeringsexamen wordt de competentiegerichtheid van de huidige manier van werken gerealiseerd. Daartoe zijn docenten voor het merendeel al geschoold.

Ten behoeve van het verbeteren van de verantwoordelijkheid van de deelnemer voor het eigen onderwijsleerproces is een portfoliomethode ontwikkeld en wordt gewerkt aan schoolbrede implementatie ervan. Door verbeterde registratie en verslaglegging in trajectplannen en een nieuwe elektronisch leerlingvolgsysteem, kunnen resultaten van de cursisten ten aanzien van de vorderingen van hun taalgebruik in relatie tot werk of opvoeding, gezondheidszorg en onderwijs, kennis der Nederlandse samenleving en burgerschap, beter zichtbaar gemaakt worden. Uiteraard speelt ook de nieuwe vormgeving van het Inburgeringsexamen hierin een rol van betekenis. Geconstateerd kan worden dat hiermee de doelstelling van dit projectthema als gerealiseerd kan worden beschouwd.

Netwerkontwikkeling

De projectactiviteiten in het kader van dit thema zijn gericht geweest op het op systematische wijze gebruik maken van bestaande en nieuw te vormen netwerken, bij de inburgeringsactiviteiten.. Daartoe is allereerst begonnen met het maken van een inventarisatie van alle netwerken, contacten en relaties en de betekenis ervan door de hele regio. Gebleken is dat de relevantie van het netwerk vooral lokaal betekenis krijgt in de uitvoering van inburgeringscursussen. Er zijn verhoudingsgewijs weinig instellingen en voorzieningen die een regiodekkend karakter dragen. De meeste zijn gemeentelijk georganiseerd. In vervolg op de inventarisatie is aandacht besteed aan het formuleren van een vrijwilligersbeleid. Het gaat erom om regiobreed op dezelfde wijze vrijwilligers in het netwerk op te nemen die ingeschakeld kunnen worden bij inburgeringsactiviteiten.

Belangrijke momenten in het kader van dit thema waren de volgende.

Op 16 oktober heeft een delegatie van het ROC een bezoek gebracht aan Münster. Ten eerste vond een bijzonder informatieve bijeenkomst plaats op het Bildungsinstitut Münster, waar met de leiding en docenten een gesprek gevoerd werd over de aanpak van de tallessen in Duitsland en de verschillen ten opzichte van de werkwijze in Nederland. Ten tweede werd in het Stadtweinhaus met een delegatie van de Stad Münster gesproken over de wijze waarop Münster de netwerkontwikkeling heeft vormgegeven, handhaaft en benut.

In januari 2007 heeft een belangrijk symposium plaatsgevonden met als onderwerp de nieuwe rol en positie van het ROC in relatie tot de opdrachtgevende gemeenten voor inburgeringstrajecten. Vertegenwoordigers van alle veertien gemeenten waren hiertoe uitgenodigd. Veel wethouders en ambtenaren waren gekomen om met elkaar van gedachten te wisselen over de gevolgen van de marktwerken en de wijze waarop ROC en de gemeenten elkaar zouden kunnen vinden in deze nieuwe verhoudingen.

De voorzitter van het College van Bestuur, Karel van Rosmalen, hield een toespraak over de betrekkingen van het ROC met de omringende gemeenten in de regio. Mevrouw Margo Vliegthart, voorzitter van de landelijke MBO-raad, hield een toespraak over de gevolgen van de nieuwe regelingen voor de ROC's in Nederland en de problemen die hieruit zouden kunnen voortvloeien. Directeur Jan van Schilt hield een toespraak en legde de focus daarbij op de mogelijkheden en kwaliteit van de sector Volwasseneneducatie.

Geconcludeerd kan worden dat ondanks de ingetreden marktwerking, de contacten met de gemeenten als constructief beschouwd kunnen worden. Er is sprake van een open houding, over en weer, die eventuele verstoringen ten gevolge van de marktwerking voor inburgering kan opvangen. Dat geldt zeker voor de kleinere gemeenten maar ook voor Almelo, Enschede en Hengelo. Het is lastig om te duiden of dit nu een specifiek resultaat van het project is, maar het is zeker dat het project hier toe heeft bijgedragen.

Conclusies

Met voldoening kijkt het ROC van Twente, i.c. de School voor Educatie en Contractactiviteiten terug op het bijna afgeronde project.

De door de Gemeente Enschede geboden mogelijkheid om haar rol als projectpartner over te nemen, bleek een prima kans om goede grensoverschrijdende contacten te leggen en te profiteren van een belangwekkend wetenschappelijk onderzoek. De samenwerking met de Stad Münster was uitstekend en verliep in oppperste harmonie.

Alle bij het project betrokken medewerkers van het ROC hopen en verwachten dat de gelegde relaties en bereikte resultaten een duurzaam karakter mogen hebben. Het project SROI dat in januari gestart is, biedt alle kans op versteviging en uitbreiding van deze contacten. Nieuwe internationale verzoeken om deelname van onze partners over de grens dienen zich aan en gehoopt wordt dat deze opnieuw zullen leiden tot vruchtbare samenwerking.

Grensoverschrijdende, Nederlands-Duitse samenwerking

Het is zeker een uitdaging: onder verschillende nationale omstandigheden wordt gewerkt aan het thema integratie en er wordt een project gerealiseerd. Het gaat vaak om verschillende groepen nieuwkomers, spätaussiedlers verschillen van migranten uit Turkije of Noord-Afrika. Een Nederlandse gemeente heeft een andere rol dan een Duitse stad. De nationale kaders zijn verschillend en een commercieel onderwijsinstituut met ca. 1.800 medewerkers en ca. 30.000 scholieren en studenten is ook nog eens een andere categorie.

Desalniettemin zijn wij op weg gegaan en dat was goed zo. Tijdens het hele project konden wij van elkaar leren. Niet zozeer dat zaken van de ene op de andere dag 1 op 1 overgezet konden worden. Wel konden principes en denkwijzen worden herkend en overeenkomsten worden aangewezen. Dit is allemaal geslaagd. In de korte beschrijving van het project kunnen niet alle zaken nog eens worden genoemd. De beschikbare documentatie van het project kan hierbij uitkomst bieden.

En verder: benadrukt moet nog eens de goede samenwerking tussen de vertegenwoordigers van de betrokken projectpartners worden. Er was steeds sprake van een doorlopende draad tussen elkaar, regelmatig overleg en informatie, leren kennen van nationale stijlen van werken, die soms erg van elkaar verschillen. Verder waren er duidelijke afspraken en doelen die konden worden bereikt. De bereidheid en de wens van de bij het project betrokken personen was ook grensoverschrijdend de ander te kunnen begrijpen. Onze dank gaat op deze plaats uit naar de Nederlandse collega's, die de communicatie met hun taalkennis nog eens veel gemakkelijker maakten en daardoor de basis legden voor een goed en succesvol projectwerk.